

Kitekint? - Növekedés és piac

2009 július 30. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Miért lesz gazdagabb az egyik ország, és mit?l marad szegény a másik? Mit?l n? gyorsan az egyik gazdaság, és miért vánszorog a másik? Mik a gazdasági növekedés forrásai, és hogyan lehet gyorsabb növekedésre kapcsolni Amerikát?

Aki úgy gondolja, hogy ismeri a választ ezekre a kérdésekre, valószín?leg azokat a válaszokat ismeri, amelyeket a közgazdasági gondolkodás f? áramlata fogalmazott meg. Madrick professzor, aki az egyik legélesebb elméj? amerikai közgazdász, rendre cáfolja a gazdasági növekedéssel kapcsolatos elfogadott elméleteket. Az elfogadott nézet szerint a gazdagság forrása a növekedés, a növekedésé a termelékenység emelkedése, tehát már csak az van hátra, hogy megtaláljuk: mit?l is n? a termelékenység?

A közgazdászok többsége szerint két f? oka van a termelékenység b?vülésének: az új technológiák és a beruházások. Valóban, a Kr. után 1100 körül Európában lezajlott agrárforradalom a nehézekére, a patkóra, a szügyhámra és a hármas vetésforgóra épített, és korábban ismeretlen gazdagságot teremtett. Jeff Madrick nem nyugszik bele a nyilvánvaló válaszba, és új kérdést tesz fel: de mit?l jöttek létre hirtelen ezek a találmányok? A válasz meghökkent?, mert valamennyi új találmányt a városok és a kiköt?k körüli földeken alkalmazták el?ször tömegesen, és itt n?tt el?ször a mez?gazdasági termelékenység. Már nem az a kérdés, hogy az új technológiák hozták-e az új gazdagságot, hanem az, hogy miért a városok és a tengeri kiköt?k közelében alkalmazták el?ször ezeket? Azért, mert itt volt szükség el?ször innovációra, jobb technológiára, mert a városokban többen éltek a korábbinál, és a kiköt?kb?l futottak ki azok a hajók, amelyek távoli piacokra szállították a több terményt. Az új technológiákat a nagyobb piac igényei hívták el?, korábban nem használták a máshol már feltalált technikákat, és nem is törték magukat, hogy több áru termelésére alkalmas újdonságokat találjanak ki, mert nem volt rá szükség. Hasonló a helyzet a közgazdászok másik f? csodafegyverével, a beruházásokkal is: el?ször az igények n?ttek, a piac b?vült, ezért érdemes volt beruházni, mert több profitot lehetett elérni. A bels? piac nagysága és a küls? piacok nyitottsága a dönt? oka a technológiai ugrásoknak és a beruházásoknak, ezért el?bbiek és nem utóbbiak a termelékenység, tehát a gazdasági növekedés alapvet? forrásai. Madrick az ipari forradalmak történetére is kipróbálja elméletét, és azt találja, hogy azért jött Angliában létre az els? ipari forradalom 1770 után, mert a nagy bels? piac és a tengeri kereskedelem itt igényelte az új találmányokat. Hasonlóan azért Amerika és Németország a második ipari forradalom hazája 1870 után, mert itt alakult ki az adott korszak két nagy egységes piaca. Végül az 1970 utáni informatikai forradalom azért az amerikai gazdaságban robbant, mert ez korunk legnagyobb, fejlett közlekedési és kommunikációs hálózattal egybef?zött piaca.

De mi közünk van nekünk ehhez a gazdaságtörténeti fejtegetéshez? Csak annyi, hogy ha a piac, ezen belül is a belföldi piac az innováció és a beruházások végs? oka, tehát forrása a termelékenység, így a gazdaság növekedésének, akkor egyáltalában nem hiba, ha b?vül a bels? piac Magyarországon, s?t, ezzel segítjük a növekedést. Megérkeztünk a mi gazdaságpolitikánkhoz, ahhoz a gondolkodáshoz, hogy akkor jár jól az állam, ha segíti polgárait abban, hogy többet építkezzenek, többet fogyasszanak, ha segíti vállalkozóit abban, hogy merjenek nagyot álmodni, mert ezzel b?vül a bels? piac, ami új beruházásokat és az innováció gyorsulását eredményezi. Ebben a gondolkodásban - ahogy Madrick professzor is ajánlja - nem hiba az elviselhet? költségvetési deficit, ha az állam így többet költ az infrastruktúra fejlesztésére, oktatásra, egészségügyre és a vállalkozók beruházási támogatására, mert ezzel b?víti a bels? piacot. Ekkor már nem kell kétségbeesni, amikor csökken a megtakarítás, ha az emberek pénzüket beruházásokra, termékek és szolgáltatások vásárlására fordítják - mi másra is költenék -, mert mindez b?víti a bels? piacot.

Az amerikai gazdaság számára új megközelítést ajánl Madrick. Azt mondja, hogy a fejl?dés szempontjából dönt?, hogy állandóan b?vüljön a bels? piac, mert ez a beruházások és az innovációk, tehát a gazdagság forrása. Azt állítja, hogy a növekv? vagyoni és f?ként jövedelmi egyenl?tlenségek károsak, mert visszafogják a bels? vásárlóer? b?vülését. Azt tanácsolja, hogy az állam bátran vállalkozzon okos beruházásokra az oktatás, kutatás-fejlesztés, egészségügy és közszolgáltatások területén, mert ezt a magánszektor nem teszi meg helyette.

Ami jó Amerikának, jó-e nekünk? Ebben az esetben igen, mert a bels? piac b?vülése még kis piac esetén is - amilyen a magyar - segíti a beruházásokat és az innovációt, mert növeli a befektetések megtérülését. Az Európai Unió egységes piacára való teljes belépésünk mellett a piacb?vítés másik lehetséges eszközét is használnunk kell: a belföldi piac tágítását. Ez el?bbre való, mint a költségvetési deficit gyors lefaragása, vagy a megtakarítások ösztönzése, mert a termelékenység növekedésének a piac b?vülése a legfontosabb forrása. A jövedelmi egyenl?tlenségek mérséklése és a széles kör? béremelések a bels? piacb?vítés legjobb eszközei, mert a növekv? vásárlóer? és a b?vül? fogyasztás lendíti el?re a beruházásokat és az innovációt.

(Jeff Madrick: Why Economies Grow, The Forces That Shape Prosperity and How To Get Them Working Again, The Century Foundation, Published by Basic Books, New York 2002)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló